

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפיקוח על הוראת תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי)

ירושלים, י"ג תשרי תשפ"א

01 אוקטובר 2020

מדינת ישראל
משרד החינוך

לכבוד:

מנהלי בתי-הספר העל-יסודיים

רכזי מקצוע ומורים לתורה שבעל-פה ומשפט עברי

בבתי-הספר הממלכתיים

חוזר מפמ"ר תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי) ה'תשפ"א/2

דרכי הערכה והיבחנות לשנת תשפ"א – שאלון 007281

שלום רב,

בצל מגפת הקורונה וההיערכות המיוחדת של מערכת החינוך, חלק מן התלמידים זכאים להמיר את בחינת הבגרות החיצונית (שאלון 007281, מועד קיץ תשפ"א) בהערכה בית-ספרית.¹ עיקרו של חוזר מיוחד זה, לפרוס את מתווה ההערכה וההיבחנות לשנת תשפ"א בתחום הדעת תורה שבעל-פה ומשפט עברי², ולהציע דגמים שונים להערכה בית-ספרית במטרה לסייע בתכנון תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה.

בשל אופי הלמידה המורכב, המושתת על שילוב בין הכיתה הפיסית למרחב המקוון, מומלץ להתמקד בעיקר בחיזוק אוריינות טקסטואלית, טיפוח למידה חקרנית ושיח אודות הרלוונטיות של התכנים לעולמם של התלמידים. כל זאת באמצעות שימוש במגוון כלים וסביבות מקוונות. דרכי ההוראה וההערכה יותאמו לתכנים הנלמדים³, למיומנויות האופייניות לתחום-הדעת ולערכים העומדים בבסיסו⁴. בחירת מתווה ההערכה ייעשה גם בהתאמה למאפייני בית-הספר והתלמידים ותנאי ההוראה והלמידה במוסד⁵.

¹ אתר "לומדים בביטחון"

² בהמשך לחוזר מפמ"ר תשפ"א/1, ובו פירוט תכנית הלמידה, השאלונים ויחידות הלימוד.

³ מיקוד ההוראה והלמידה לשנה"ל תשפ"א.

⁴ בהתאם למיומנויות ולמטרות המפורטות בתכנית הלימודים.

⁵ מידע וכלים נוספים, בפורטל עובדי הוראה.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפיקוח על הוראת תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי)

מדינת ישראל
משרד החינוך

תכנון מרכיבי ההערכה: כל משימה/בחינה תתוכנן ותגובש בהתאם לאבני הבניין הבאות:

- (1) איזה מרכיב פדגוגי מעריכים: (ידע/מיומנויות/ערכים- או שילוב ביניהם)
- (2) היקף המשימה: כמה זמן יקדישו התלמידים להכנתה?
- (3) אופי המשימה: בכתב/בעל-פה/ אישית/קבוצתית/ תוצר דיגיטאלי/אמנותי.
- (4) מיקום: בכיתה / במרחב המקוון
- (5) דרכי ההערכה: הערכת עמיתים/ הערכה עצמית/ הערכת מורה – או שילוב ביניהם.
- (6) כל משימה/בחינה תלווה במחונן⁶.

להלן **שלושה דגמים** לניהול תהליך ההוראה וההערכה, מהם תוכלו לבחור⁷ את הדגם המתאים לכן/ם ולבית-הספר. (צוות המעוניין להציע מתווה בית ספרי אחר/ייחודי יתבקש להגישו לאישור מראש):

דגם א': תלקיט + אירוע הערכה מסכם

התלקיט יורכב ממספר תרגילים, עבודות ומשימות המקדמות מטרות למידה שונות בתחום-הדעת. המשימות יהיו מגוונות, בהיקפים שונים, ויובילו לאירוע הערכה מסכם.

סוגי המשימות בתלקיט:

- (1) **מיומנות והבנה**⁸: אוריינות הטקסט החז"לי (תוכן, שפה וסגנון, מבנה, דרכי טיעון, קריאה רהוטה).
- (2) "זה נוגע לי": רלוונטיות, ערכים ואקטואליה בתכני הלימוד.
- (3) **תקר** אישי ו/או קבוצתי.
- (4) **"ללמוד וללמד"**: בית מדרש מקוון.

כלי ההערכה: מומלץ להשתמש בכלי הערכה מגוונים ולהעמידם (לפחות בחלקם) לבחירת התלמידים, ובלבד שיש בהם כדי להעריך את הידע, המיומנויות והערכים בתחום-הדעת. רצוי לעשות שימוש גם בכלים מקוונים ובמאגרי מידע ברשת. לדוגמה:

- **מצגת שיתופית**
- בניית משחק לימודי בכלים מקוונים
- **פרזנטציה**
- הגשת תרגילים/עבודות (כהכנה מטרימה או כסיכום לנושא)
- **בלוג/ולוג**
- **"שיג ושיח"** – תחרות "דיבייט"

אירוע הערכה מסכם: מגוון המשימות שבתלקיט ייבנו כתהליך הערכה מעצבת לקראת אירוע הערכה מסכם. האירוע המסכם יבחן את הידע, המיומנויות והערכים בתחום-הדעת בזיקה למשימות שבתלקיט (למשל: בחינה מסכמת בכתב או בעל-פה, עבודת חקר, מיזם, תוצר משמעותי).

שקלול מרכיבי ההערכה: צוות המורים יקבע את משקל מרכיבי ההערכה ואירוע ההערכה המסכם.

⁶ עוד על בניית מחונן

⁷ שיקולי דעת בבחירת סוג הלמידה

⁸ "עלה ברשת" – מאגר משאבים, מגוון משימות ודפי עבודה ליחידות הלימוד השונות בתורה שבעל-פה ומשפט עברי.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפיקוח על הוראת תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי)

מדינת ישראל
משרד החינוך

דגם ב': בחינים ובחינות + בחינה מסכמת

תהליך הערכה המורכב מסוגי בחינות שונים, בסביבות מגוונות ובהיקפים משתנים. הבחינות יעריכו את הידע, המיומנויות והערכים בתחום-הדעת. לדוגמה:

- (1) **בחינת בקיאות**: בחינה בזמן קצוב, הבודקת ידע וביצועי הבנה בסיסיים (נושא הסוגיה, מהלך, דעות שונות, אישים, מושגים וכו').
- (2) **בחינה בעל-פה** (פנים אל פנים או מרחוק): בחינה בזמן קצוב המתייחסת לטקסטים הנלמדים, ובודקת קריאה רהוטה, פענוח, הצגת טיעונים והסבר של המקורות והסוגיות.
- (3) **בחינה עם חומר פתוח**: בחינה בזמן קצוב, גמישה בשימוש בחומרי עזר. בודקת מיומנויות יישום כגון ניתוח והשוואה.
- (4) **בחינת בית**: בחינה בזמן מוגדר מראש (שעות עד מספר ימים) תוך שימוש בחומרי עזר. בודקת מיומנויות מסדר גבוה, כגון: חשיבה ביקורתית ונקיטת עמדה.
- (5) **בחינת בית שיתופית**: קבוצת תלמידים המגישה יחד בחינה בזמן מוגדר מראש, תוך שימוש בחומרי עזר. מעבר למרכיבי הידע, המיומנויות והערכים בתחום-הדעת, בחינה זו בודקת גם את מיומנויות עבודת הצוות של התלמידים, תפקידו של היחיד בתוך הקבוצה ואחריותו לתהליך הלמידה הקבוצתי.
- (6) **בחינה מסכמת/בחינת סיום**: בחינה בזמן קצוב וללא שימוש בחומרי עזר (למעט המקורות/הטקסטים של הסוגיות), המסכמת את תהליך ההוראה והלמידה במהלך השנה (למשל: "בחינת מתכונת" – במבנה של בחינת הבררות).

שקלול מרכיבי הערכה: צוות המורים יקבע את משקלה של כל אחת מן הבחינות.

דגם ג': מודל משולב: משימות, תרגילים, עבודות ובחינות + אירוע הערכה מסכם

מתווה המשלב בין מרכיבי הערכה מגוונים: עבודות/משימות מסוגים שונים (דגם א') ובחינות (דגם ב'). התהליך בונה ומעצב את הידע, הערכים והמיומנויות לקראת אירוע הערכה מסכם.

שקלול מרכיבי הערכה: צוות המורים יקבע את משקלו של כל אחד ממרכיבי הערכה.

צוות המדריכות והמדריכים המסור שלנו ישמח לסייע בכל התלבטות ושאלה, במטרה לבחור בדגם המתאים ביותר לכך, לתלמידות, לתלמידים ולבית-הספר.

בהזדמנות זאת, אני מבקשת לאחל לכך, לתלמידותיכם, לתלמידים ולמשפחותיכם/שנה טובה ומתוקה, בריאות והצלחות.

בברכה,

יוספה משולם

מפמ"ר תורה שבעל-פה ומשפט עברי